

Iedere week schrijft **Caspar Janssen** over een dier in zijn habitat. Wat typeert het dier en waarom doet het juist nu van zich spreken?

Aard van het beestje

Aflevering 14

Wezel

Nee, de wezel gaan we niet zo maar zien vandaag, hier bij de Drentsche Aa, bij Taarlo, toch een goed leefgebied. Zelfs Matthijs Smaal, die hier al zeven jaar kleine marters volgt, ziet misschien twee wezels per jaar in het veld. Ze zijn klein, om te beginnen. Het kleinste roofdier van Europa; het vrouwtje is nauwelijks groter dan een veldmuis. Smaal: 'Ze maken hun nestjes vaak onder struiken, of in een muizen- of mollenhol. Zo'n nestje is klein, misschien 15 bij 15 centimeter.'

Een voordeel van dat klein zijn: wezels kunnen woelmuizen, hun favoriete prooidieren, achtervolgen tot in hun hol.

De wezel leidt een verborgen bestaan, hij kan immers zelf ook prooidier zijn. Wezels verplaatsen zich via houtwallen, slootkanten, greppels, bermen. Van daaruit zoeken ze af en toe de openheid van een weiland of akker op, voor de jacht.

De aanname is dat het niet best gaat met de kleine marters, zoals de wezel en de hermelijn. Door het verdwijnen van het kleinschalige cultuurland vooral, met plekje waar de kleine marters beschutting en nestgelegenheid kunnen vinden. 'Maar', zegt Smaal, 'de aantallen fluctueren enorm. 2019 was hier echt een topjaar. En dat had weer alles te maken met de muizenstand, 2019 was ook een geweldig muizenjaar. Wezels reageren daar enorm op. Ik denk zelfs

Het kleinste roofdier van Europa laat zich maar moeilijk betrappen. Toch is dit de tijd om wezels te spotten: de jonge exemplaren verlaten het ouderlijk huis en trekken de wereld in.

Illustraties Margot Holtman

dat het aanbod van muizen de belangrijkste sturende factor is.'

Dit jaar is het minder, maar dit is wel de tijd van het jaar dat er iets meer kans is op het treffen van een wezel. De jonge wezels verlaten het ouderlijk gebied, gaan migreren. Smaal: 'Wezels zijn een soort nomaden. Ze gebruiken wel 20 tot 25 nesten om in te slapen. Ze hebben vaak vaste looproutes.'

In een greppel, onder een houtwal, door de brandnetels. De perfecte wezelbiotoop, aldus Smaal. 'Hier hebben ze de keuze uit aardmuis en veldmuis op de hogere randen, en in dat overhoekje zitten rosse woelmuizen. Dan heb je dus drie woelmuissoorten bij de hand. En beschutting.'

Onder de struiken bevindt zich een nestkast met camera van Smaal. Hij vervangt de batterijen en de fotokaartjes. Smaal ontwikkelde de cameraval, de 'Struikrover', speciaal om kleine zoogdieren en marters op

een niet verstorende manier te registreren. Het inventariseren doet hij hovenier van beroep - uit interesse. 'Als je dit twintig jaar volhoudt, heb je een mooie datareeks.' Niet alleen van de kleine marters, maar ook van muizen. Want: 'Er staan eigenlijk vooral muizen op de beelden.'

Van de ene greppel naar de andere, door struiken heen, onder bomen langs. In een van de kastjes ontdekken we spitsmuisjes. Verder is het tamelijk stil.

Smaal: 'Landschappelijk is het hier mooi, maar het is jammer dat hier helemaal geen plek meer is voor landbouw. Een beetje bemesting heren der, of een graanveldje, dat zou mooi zijn. Daar komen ontzettend veel soorten op af. Dertig jaar geleden kon je hier vaak het verschil niet zien tussen natuur en landbouw. Toen waren hier ook nog weidevogels. Die zijn nu verdwenen, zowel uit het natuurgebied als uit het landbouwgebied.'

Ook voor de kleine marters is het er niet per se beter op geworden, vermoedt Smaal. 'Het maaien gaat hier best grootschalig. En als dan de maaiër is geweest komt er een grote groep ooievaars, ze gaan er als een stofzuiger overheen. Ze pakken alle muizen, en trouwens ook wezels.'

Maar ze zijn er nog, wezels, bewijzen de beelden die Smaal later opstuurt.

Caspar Janssen

Fotografie

INTERVIEW LAURENCE BRUN

Niet represen- tatief

Deze drie Afghaanse vrouwen in **minirok** doen de ronde op internet. Om de verkeerde reden, zegt Laurence Brun, die de foto in 1972 maakte in Kabul. 'De vrijheid van de vrouw wordt gereduceerd tot de lengte van haar rok. Dat maakt me furieus.'

Door **Bahram Sadeghi**

Het moet tegen het eind van 2001 zijn geweest dat Laurence Brun voor het eerst merkte dat een bijna dertig jaar oude foto die ze had genomen van drie vrouwen in Kabul massaal op internet werd gedeeld. 'Het had te maken met de Amerikaanse invasie in Afghanistan in november van dat jaar, die toevallig samen viel met de periode waarin steeds meer mensen toegang tot internet kregen.'

En sinds de terugtrekking van de Amerikanen uit Afghanistan is de foto wéér een hit op internet. Je zou denken dat de Frans-Zwitserse Laurence Brun (1944) blij is met zo veel aandacht voor haar werk. Maar niets is minder waar. Tijdens het telefonische interview wil ze het duidelijk gezegd hebben: ze is boos over de manier waarop haar inmiddels iconische foto uit 1972 te pas en te onpas wordt gebruikt, nee, misbruikt door mensen die ermee willen laten zien hoe westers Afghanistan vroeger was.

Hoe kwam u in Afghanistan terecht?

'In 1971 ging ik mee naar Afghanistan met mijn man, die er als arts naartoe werd gezonden. We zijn er twee jaar gebleven. Ik had de fotoacademie in Londen afgerond en werkte als fotograaf voor reclamebureaus, maar ik had nog geen documentair werk gemaakt. Ik was, en ben ik nog steeds, geïnteresseerd in de positie van de vrouwen, misschien doordat ik in de jaren zestig de tweede feministische golf heb meegemaakt. In Afghanistan begon ik foto's te maken van vrouwen. Niet alleen in de hoofdstad Kabul, maar ook als mijn man en ik op pad gingen naar andere steden en dorpen. Ik probeerde dat met zo veel mogelijk tact en respect voor de mensen te doen. Er ging altijd een Afghaanse vriend mee om goed uit te leggen waarom ik foto's maakte. En ik kleepte me netjes, in een lange broek en een blouse met lange mouwen.'